

V Bruseli 28. novembra 2022
(OR. en)

14463/22

DEVGEN 198
COHAFA 100
PROCIV 137
RELEX 1484
ACP 120
ENV 1119
MIGR 340
CLIMA 578
COPS 533
SUSTDEV 189
ONU 133

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Dátum:	28. novembra 2022
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	13834/22
Predmet:	Znižovanie rizika katastrof v rámci vonkajšej činnosti EÚ – závery Rady (28. novembra 2022)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o znižovaní rizika katastrof v rámci vonkajšej činnosti EÚ, ktoré Rada prijala na svojom 3 914. zasadnutí 28. novembra 2022.

Záver Rady o znižovaní rizika katastrof v rámci vonkajšej činnosti EÚ

1. **Rada uznáva**, že rastie počet katastrof, s nimi spojených strát na ľudských životoch, hospodárskych a environmentálnych škôd a súvisiacich zraniteľných miest, ktoré spôsobujú riziko a nestabilitu, ako sú konflikty, chudoba a nerovnosť, pričom zároveň hrozí zrušenie ekosystémov a biotopov. Vplyv globálnych otrasov, ako je zhoršovanie životného prostredia a zmena klímy, ozbrojené konflikty, najmä ruská útočná vojna proti Ukrajine, a ohrozenia zdravia, ako je pandémie COVID-19, poukazujú na prepojený a systémový charakter súčasného rizika, ako aj na jeho potenciál vyvinúť sa do podoby katastrof s dominovým efektom v rôznych geografických oblastiach a odvetviach a brzdiť ľudský rozvoj.
2. **Rada zdôrazňuje** význam vedeckých údajov a posúdení týkajúcich sa zmeny klímy a z nej vyplývajúcich nebezpečenstiev, jej dôsledkov a vplyvov, ako je zvyšovanie rizika v oblasti klímy a iných nebezpečenstiev, ako aj prispôsobenie sa zmene klímy a jej zmiernenie, ochrana a ďalšie možnosti, ktoré predložil Medzivládny panel Organizácie Spojených národov (OSN) o zmene klímy. Plnenie týchto globálnych programov si vyžaduje lepší prístup k pozorovaniu Zeme vrátane vesmírnych údajov a súvisiacej infraštruktúry, pričom sa zohľadnia osobitné potreby rozvojových krajín. Rada tiež zdôrazňuje doplnkovú hodnotu miestnych a tradičných poznatkov a postupov.
3. Extrémne poveternostné javy a javy s pomalým priebehom, ktoré zhoršuje zmena klímy, sú čoraz častejšie a intenzívnejšie a v kombinácii so zhoršovaním životného prostredia, zraniteľnosťou a expozíciou zvyšujú riziko strát na ľudských životoch, materiálnych a prírodných škôd, zvyšujú adaptačné, humanitárne a rozvojové potreby a ďalej prehlbujú medzery vo financovaní cieľov udržateľného rozvoja. Degradované ekosystémy môžu viesť ku konkurencii a konfliktom súvisiacim s obmedzenými zdrojmi, najmä s pôdou a vodou. Rada uznáva, že je potrebné urýchlene zintenzívniť úsilie o adaptáciu, a to najmä preto, že ani zastavenie všetkých emisií skleníkových plynov by nezabránilo dôsledkom zmeny klímy.

4. **Rada poukazuje na** prioritu, ktorú Európska únia výslovne pripisuje zelenej transformácii a ochrane biodiverzity v rámci Európskej zelenej dohody, na cieľ klimateckej neutrality uvedený v európskom právnom predpise v oblasti klímy, ako aj na ambíciu – podporenú balíkom opatrení na obnovu – zabezpečiť ekologickejšiu a odolnejšiu Európu, ktorá je lepšie vybavená na to, aby mohla čeliť súčasným a budúcim výzvam, a to aj v rámci svojej vonkajšej činnosti; **Rada pripomína** závery Rady z i) 3. júna 2021 o budovaní Európy odolnej proti zmene klímy – nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, ii) z 19. novembra 2021 o vode vo vonkajšej činnosti EÚ, iii) 23. novembra 2021 o posilnení pripravenosti, schopnosti reagovať a odolnosti v prípade budúcich kríz a iv) z 3. marca 2022 o opatreniach civilnej ochrany s ohľadom na zmenu klímy.
5. **Rada uznáva** význam účinného znižovania rizika katastrof, anticipačných opatrení a rozvoja založeného na rizikách pri záchrane životov a ochrane blahobytu a dôstojnosti, znižovaní humanitárnych potrieb, prispôsobovaní sa zmene klímy a dosahovaní udržateľného rozvoja a budovaní odolnosti, najmä v najmenej rozvinutých krajinách a malých ostrovných rozvojových štátoch, pri ktorom sa na nikoho nesmie zabudnúť.
6. **Rada zdôrazňuje**, že pri znižovaní rizika strát a škôd je dôležité odvrátiť, minimalizovať a riešiť straty a škody spojené s nepriaznivými účinkami zmeny klímy vrátane extrémnych poveternostných javov (náhlych) a javov s pomalým priebehom a úlohu, ktorú zohráva udržateľný rozvoj, znižovanie rizika katastrof, integrované hospodárenie s vodnými zdrojmi (IWRM), opatrenia v oblasti klímy a anticipačné opatrenia. Systémy a infraštruktúry IWRM vrátane tých, ktoré súvisia s vodou, sanitáciou a hygienou, by mali byť odolnejšie a klimaticky neutrálne.
7. **Rada uznáva** prepojenie medzi nestabilitou, konfliktom a katastrofami. V nestabilných situáciách a na miestach zasiahnutých konfliktom môžu katastrofy zintenzívniť základné príčiny nestability a spúšťače konfliktov a destabilizovať vyhliadky na udržateľnú obnovu a mier. Participatívne a inkluzívne procesy znižovania rizika katastrof a anticipačné opatrenia v súlade s trojitým prepojením medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom (HDP) môžu slúžiť ako nástroj na budovanie mieru tam, kde sa navzájom ovplyvňujú katastrofy a konflikty, zatiaľ čo opatrenia na predchádzanie konfliktom sú nevyhnutné pre prostredie, ktoré prispieva k znižovaniu rizika katastrof. Rada zdôrazňuje, že je potrebné začleniť viacrozmerné hodnotenie rizík, odolnosti a citlivosti voči konfliktom do kontextu analýzy, plánovania, monitorovania a hodnotenia spoločných opatrení v partnerských krajinách, pričom sa zohľadnia viacrozmerné hodnotiace nástroje EÚ, ako aj najlepšie postupy z osobitných nástrojov na znižovanie rizika katastrof¹.

¹ Ako napríklad CADRI.

8. **Rada uznáva**, že nerovnosti a chudoba majú za následok diferencované vplyvy katastrof, a zdôrazňuje, že na to, aby bolo znižovanie rizika katastrof účinné, je potrebné zabezpečiť, aby sa na nikoho nezabudlo, a začleniť prístup založený na ľudských právach, pričom sa zachová zameranie na rodovú rovnosť, práva detí, vek a zdravotné postihnutie počas všetkých fáz plánovania, vykonávania, monitorovania a hodnotenia znižovania rizika katastrof, ako aj úplná, rovnocenná a zmysluplná účasť. Na tento účel by sa mali použiť rozčlenené údaje a mala by sa zabezpečiť ich porovnateľnosť.
9. **Rada opätovne potvrdzuje**, že vonkajšia činnosť EÚ v oblasti znižovania rizika katastrof by sa mala zosúladiť s Agendou OSN 2030 pre udržateľný rozvoj a s cieľmi udržateľného rozvoja, so sendaiským rámcom pre znižovanie rizika katastrof na roky 2015 – 2030 a jeho globálnymi cieľmi a mala by prispievať k ich vykonávaniu, a zároveň by sa mali zosúladiť s Parížskou dohodou a jej dlhodobými cieľmi a vykonávacím rámcom.
10. **Rada víta**
- a. Program pre odolnosť z Bali ako výsledok siedmeho zasadnutia Globálnej platformy pre znižovanie rizika katastrof (23. – 28. mája 2022)² a Plán Európskeho fóra pre znižovanie rizika katastrof v európskom a stredoázijskom regióne odolnom voči katastrofám do roku 2030 ako výsledok Európskej regionálnej platformy pre znižovanie rizika katastrof (25. – 26. novembra 2021)³.
 - b. Závery globálnej hodnotiacej správy o znižovaní rizika katastrof za rok 2022⁴ a výzvu na prijatie opatrení s cieľom i) zmerať, čo si ceníme, ii) navrhnúť systémy na zohľadnenie toho, ako ľudské mysle prijímajú rozhodnutia o riziku, a iii) zmeniť štruktúru riadenia a finančných systémov tak, aby fungovali v rámci jednotlivých oblastí a navrhovať riešenia v konzultácii s dotknutými ľuďmi.
 - c. Predsedníctvo EÚ v rámci Platformy pre problematiku vysídľovania ako príležitosť na posilnenie úsilia o riešenie problému vysídľovania obyvateľstva spôsobeného katastrofami, zmenou klímy a zhoršovaním životného prostredia, podporu celosvetového presadzovania a podporu multilaterálnych partnerstiev a procesov.
 - d. Konferenciu OSN o vode v roku 2023 ako príležitosť na diskusiu na najvyššej úrovni a na prijatie záväzku investovať do vody ako do nástroja, ktorý prispieva k odolnosti, prevencii a zníženiu rizika katastrof a k mobilizácii všetkých zainteresovaných strán a odvetví k tomu, aby urýchlili opatrenia týkajúce sa cieľov a cieľov Agendy 2030 súvisiacich s vodou.

² <https://globalplatform.undrr.org/publication/co-chairs-summary-bali-agenda-resilience>

³ <https://www.undrr.org/publication/european-forum-disaster-risk-reduction-roadmap-2021-2030>

⁴ <https://www.undrr.org/gar2022-our-world-risk>

- e. Zmenu právnych predpisov o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany, v ktorých sa stanovujú ciele Únie v oblasti odolnosti voči katastrofám na základe súčasných a výhľadových scenárov, pričom sa uznáva, že mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany zohráva čoraz významnejšiu úlohu pri prevencii katastrof a pripravenosti na ne, a zriaďuje sa vedomostná sieť na systematické začleňovanie rozvoja kapacít a vedy.
 - f. Vyhlásenie darcov humanitárnej pomoci o klíme a životnom prostredí⁵ a Chartu o klíme a životnom prostredí pre humanitárne⁶ organizácie, ktoré uľahčia kolektívnu prácu na riešení humanitárnych vplyvov krízy v oblasti klímy, biodiverzity a životného prostredia.
11. **Rada so záujmom očakáva** pokračovanie Glasgowského dialógu medzi zmluvnými stranami UNFCCC, príslušnými organizáciami a zainteresovanými stranami s cieľom rokovať o opatreniach na financovanie činností zameraných na odvrátenie, minimalizáciu a riešenie strát a škôd spojených s nepriaznivými účinkami zmeny klímy, a **opätovne potvrdzuje** trvalý záväzok EÚ a jej členských štátov čo najskôr plne sfunkčniť sieť Santiago s cieľom urýchliť technickú pomoc príslušných organizácií, orgánov, sietí a odborníkov založenú na dopyte a zameranú na vykonávanie príslušných prístupov v rozvojových krajinách, ktoré sú obzvlášť zraniteľné v súvislosti s nepriaznivými účinkami zmeny klímy.
12. **Rada v tejto súvislosti vyzýva** Komisiu, ESVČ a členské štáty, aby:
- a. **uznali** prínos a komplementaritu znižovania rizika katastrof, zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu a iných relevantných prístupov k odvráteniu, minimalizácii a riešeniu strát a škôd;
 - b. **zabezpečili**, aby opatrenia EÚ v oblasti rozvoja, mieru, klímy a humanitárnej pomoci vychádzali z rizík, čím sa posilní schopnosť partnerských krajín zapájať sa do preventívnych opatrení, riešiť základné príčiny, zaoberať sa budúcimi otrasmi a stresmi a pripraviť sa na katastrofy, predchádzať im, prispôbiť sa im a primerane na ne reagovať;

⁵ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid/climate-change-and-environment/humanitarian-aid-donors-declaration-climate-and-environment_en

⁶ <https://www.climate-charter.org>

- c. **zabezpečili**, aby sa pripravenosť na katastrofy a znižovanie rizika katastrof začleňovalo do humanitárnej, ako aj rozvojovej politiky a opatrení, a **podporovali** spoločnú zodpovednosť za financovanie medzi aktérmi pôsobiacimi v oblasti rozvoja, humanitárnej pomoci, klímy a mieru, pričom sa zohľadní osobitosť každého kontextu a dostupné zdroje s cieľom zabezpečiť využívanie najúčinnějších a najvhodnejších nástrojov financovania;
- d. **prešli** od reaktívnej reakcie na krízu k opatreniam, financovaniu a riadeniu rizík, ktoré sú iniciatívnejšie, viac zamerané na budúcnosť a anticipatívnejšie, a to pri súčasnom dodržiavaní humanitárnych zásad a medzinárodného humanitárneho práva, **posilnili** koordináciu, súdržnosť a komplementárnosť medzi opatreniami a aktérmi v humanitárnej, rozvojovej a mierovej oblasti, a to na základe skúseností získaných z pilotnej fázy vykonávania trojitého prepojenia činnosti v humanitárnej, rozvojovej a mierovej oblasti, a **dalej sfunkčňovali** prepojenie vo všetkých príslušných krajinách a zároveň ďalej dokumentovali skutočné vykonávanie prístupov v oblasti znižovania rizika katastrof v kontexte trojitého prepojenia;
- e. **podporovali** začlenenie anticipačných opatrení do cyklu humanitárnych programov, ako aj adaptačných plánov v reakcii na zmenu klímy a posilnenie pripravenosti a rýchleho prístupu k podporným schémam pri plánovaní rozvoja;
- f. **zabezpečili** transformačný prístup k znižovaniu rizika katastrof, ktorý reaguje na konflikty, ktorý sa riadi na miestnej úrovni a ktorého zodpovednosť spočíva na miestnej úrovni, je zameraný na deti, rodovo responzívny, založený na ľudských právach a ktorý rieši základné príčiny rodovej nerovnosti a iných nerovností vo všetkých politikách a postupoch;
- g. **posilnili** spoluprácu v oblasti znižovania rizika katastrof a boja proti zmene klímy prostredníctvom prístupu Tímu Európa, pričom sa za príklad považuje iniciatíva Tímu Európa zameraná na adaptáciu na zmenu klímy a odolnosť v Afrike;

- h. **podporovali** posudzovanie rizika katastrof, klimatických a environmentálnych rizík počas humanitárneho a rozvojového plánovania a programovania ako kľúčový nástroj na mapovanie a hodnotenie rizík, nebezpečenstiev a slabých miest a na identifikáciu dostupných a potrebných kapacít na zníženie existujúcich rizík a zabránenie vzniku nových rizík, ako aj na posilnenie pripravenosti na katastrofy. Posúdenia rizika by mali byť špecifické pre daný kontext, vedecky podložené a mali by zahŕňať rodovú analýzu. Mali by sa vykonávať z pohľadu postihnutého obyvateľstva, najmä osôb v zraniteľných situáciách, pričom by sa malo zabezpečiť ich zmysluplné zapojenie do analýzy, rozhodovania a vykonávania samotného posúdenia a mali by sa zohľadniť otázky, ako je pohlavie, vek, zdravotné postihnutie, etnický pôvod, pôvod alebo identita a iné charakteristiky. Náležitá pozornosť by sa mala venovať rozmanitosti, viacnásobným a prelínajúcim sa formám diskriminácie, ako aj dynamike konfliktov;
- i. **posilnili** správu komplexného riadenia rizík v oblasti katastrof, klímy a životného prostredia na všetkých úrovniach a vo všetkých odvetviach, zvýšili informovanosť o rizikách katastrof, podporovali odbornú prípravu a cvičenia, rozvíjali účinné koordinačné mechanizmy a dlhodobé partnerstvá medzi jednotlivými verejnými orgánmi a príslušnými zainteresovanými stranami vrátane miestnych aktérov, pôvodného obyvateľstva, akademickej obce, výskumných inštitúcií a súkromného sektora, ako aj žien, detí a mládežníckych organizácií, organizácií osôb so zdravotným postihnutím a iných organizácií občianskej spoločnosti. Mali by sa podporovať riešenia riadené na miestnej úrovni v súlade so zásadami pre adaptáciu na miestnej úrovni dohodnutými na 26. konferencii zmluvných strán UNFCCC;
- j. **podporovali** navrhovanie a vykonávanie nových a inovačných prístupov zameraných na ľudí vrátane financovania a poistenia rizík v oblasti klímy a katastrof prostredníctvom iniciatív, ako je iniciatíva Globálny štít proti klimatickým rizikám, s cieľom zvýšiť makroekonomickú stabilitu v partnerských krajinách a zabezpečiť systematickú, súdržnú a trvalú ochranu najviac ohrozených osôb a osôb žijúcich v chudobe, najmä v nestabilných a rozvojových krajinách, s osobitným dôrazom na najmenej rozvinuté krajiny a malé ostrovné rozvojové štáty. V tejto súvislosti je cezhraničná a regionálna spolupráca kľúčom k dlhodobej odolnosti;

- k. **podporovali** koordináciu úsilia v oblasti transferu technológií a budovania kapacít priamo v postihnutých regiónoch s využitím inovácií a nových vedeckých prístupov vrátane údajov, aby boli priamo prospešné pre osoby v zraniteľných situáciách, a to aj sprístupnením týchto riešení ako celosvetových verejných statkov. Podporovali partnerské krajiny pri navrhovaní a vykonávaní politík a stimulov na podporu environmentálne udržateľných investícií odolných voči zmene klímy a katastrofám a zvyšovali odolnosť infraštruktúr voči zmene klímy, a to aj prostredníctvom riešení inšpirovaných prírodou;
- l. **znížili** environmentálnu stopu činnosti EÚ v kontexte jej vonkajšej činnosti;
- m. **podporili** výzvu generálneho tajomníka OSN, aby sa zabezpečilo, že každá osoba na Zemi bude do piatich rokov chránená systémami včasného varovania, pričom jadrom bude hodnotový reťazec včasného varovania zameraný na všetkých ľudí, a to od posudzovania rizík až po infraštruktúru a osvetu na poslednom úseku spoločnosti. Rada tiež uznáva, že na dosiahnutie tohto cieľa je dôležitá iniciatíva pre klimatické riziká a systémy včasného varovania (CREWS)⁷.
-

⁷ Ako aj ďalšie relevantné iniciatívy a nástroje, ako napríklad integrovaný globálny pozorovací systém WMO (WIGOS), informačný systém WMO (WIS) a globálny systém spracovania a prognóz údajov (GDPFS), koordinačný mechanizmus WMO (WCM), globálny systém varovania pre viaceré nebezpečenstvá (GMA), Globálna sieť pre základné pozorovanie (GBON), finančný nástroj na systematické pozorovanie (SOFF), vízia a stratégia WMO pre hydrológiu a súvisiaci akčný plán, koalícia pre vodu a klímu, Aliancia pre rozvoj hydrometov a iné partnerstvá so Svetovou bankou, Zeleným klimatickým fondom (GCF), Rozvojovým programom Organizácie Spojených národov (UNDP), súkromným sektorom a inými subjektmi.